

Terciárny sektor v ekonomike SR

Vyspelé ekonomiky majú vysoký podiel služieb a menší podiel priemyslu na tvorbe HDP, než je v chudobnejších krajinách. S tým ako sa ekonomika stáva bohatšou a rastie, podiel služieb sa postupne zvyšuje. Treba však povedať, že dlhodobu úspešnú a stabilnú ekonomiku majú stále relatívne silný priemysel. Slovenská ekonomika postupne zvyšuje podiel služieb (vyjadrený v nominálnej pridanej hodnote) na úkor priemyslu a stavebníctva – najmä po vstupe do Európskej únie a od prijatia Schengenskej zmluvy. Terciárny sektor v ekonomike SR je rôznorodý, jednotlivé odvetvia vykazujú rôznu mieru citlivosti na konjunkturálne vplyvy, v sektore prevažujú malé a stredné podniky.

Službu môžeme definovať ako ekonomickú kategóriu alebo ako ekonomickú aktivitu, z ktorej neplynie hmotný produkt, ale úžitok pre užívateľa. Služby sú produkované s cieľom uspokojovať potreby uznané trhom i verejným záujmom. Sú nehmotné, tzn. poskytnutie služby sa nedá spravidla priestorovo ani časovo oddeliť, pri ich poskytovaní je potrebná predovšetkým živá práca. Zásadným rozdielom medzi trhovou a netrhovou produkciou je cena služby, zatiaľ čo pri trhovej produkcii je každá jedna služba spoplatnená, pri netrhovej produkcii sa ceny umelo znižujú prípadne až minimalizujú na nulu. Netrhové služby, ktorými je napríklad verejná správa, obrana, sociálne zabezpečenie, a pod. predstavujú takmer ¼ celkovej hodnoty služieb produkovanej terciárnym sektorom v SR.

Sektor služieb, z hľadiska národného hospodárstva označovaný tiež ako terciárny sektor, zahŕňa všetky odvetvia ľudskej činnosti, ktorých podstatou je poskytovanie služieb, teda poskytovanie práce, vedomostí, finančných prostriedkov, infraštruktúry, výrobkov alebo ich vzájomná kombinácia.

Základná klasifikácia odvetví terciárneho sektora podľa NACE je nasledovná:

Trieda	Anglický názov	Slovenský preklad
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	Veľkoobchod a maloobchod; oprava a údržba motorových vozidiel a motocyklov
H	Transportation and storage	Doprava a skladovanie
I	Accommodation and food service activities	Ubytovanie, stravovanie a pohostinstvá
J	Information and communication	Informačné a komunikačné činnosti
F	Financial and insurance activities	Finančné a poisťovacie činnosti
L	Real estate activities	Činnosti v oblasti nehnuteľností
M	Professional, scientific and technical activities	Odborné, vedecké a technické činnosti
A	Administrative and support service activities	Administratívne a podporné činnosti
O	Public administration and defence; compulsory social security	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie
P	Education	Vzdelávanie
Q	Human health and social work activities	Zdravotná a sociálna starostlivosť
R	Arts, entertainment and recreation	Kultúrne, zábavné a rekreačné činnosti
S	Other service activities	Ostatné činnosti
T	Activities of households as employers	Činnosti domácností ako zamestnávateľov
U	Activities of extraterritorial organisations and bodies	Činnosti zahraničných organizácií

Aktuálne vývojové trendy v terciárnom sektore ekonomiky SR:

- **Meniace sa požiadavky domácností** na produkciu služieb vyplývajú z postupného rastu príjmov a životnej úrovne (domácnosti nakupujú služby, ktoré v minulosti produkovali svojpomocne), demografického vývoja (starnutie populácie a s ním súvisiaci nárast dopytu po sociálnych službách a zdravotnej starostlivosti) a technologických zmien a informatizácie (servis sofistikovanej bielej a čiernej techniky, automobilov, dopyt po službách online, a pod.);
- V meniacich sa ekonomických podmienkach záleží čoraz viac na organizácii, informáciách, skladovaní, obchodovaní či financovaní. Služby sa stali nevyhnutnou súčasťou všetkých oblastí hospodárstva, dochádza tak predovšetkým k **terciarizácii priemyslu** (služby sa stávajú súčasťou produktov priemyselných výrob), no môžeme konštatovať i **prienik služieb do primárneho sektora**;
- Pri zintenzívňovaní prepojenia vzťahov (nielen) s európskymi ekonomikami sa vyvíja tlak na čoraz bližšie **prepojenie výrobkov a služieb pri získavaní komparatívnych výhod**;
- **Diagonálna integrácia** – mikrointegračný proces, prepájajúci viaceré činnosti (napr. v cestovnom ruchu – doprava, ubytovanie, stravovanie, finančné a bankové služby poskytované jedným subjektom);
- Na trh vstupuje čoraz viac nových podnikateľských subjektov, ktoré majú potrebu najrôznejších druhov **špecializovaných služieb**. Firmy čoraz viac nakupujú služby od externých dodávateľov (**outsourcing**) - oblasť podnikových služieb, do ktorej patria spoločnosti ako IBM, Dell, AT&T či T-Systems, je v súčasnosti jedným z najprogresívnejších sa rozvíjajúcich odvetví slovenskej ekonomiky. Dnes v ňom pracuje takmer 45-tisíc ľudí vo viac ako 50 centrách;
- Služby sa výrazným spôsobom podieľajú na **raste zamestnanosti** na Slovensku. Terciárny sektor vytvára nové pracovné príležitosti lacnejšie a rýchlejšie ako sektory materiálnej výroby. Preto má sektor služieb pre vývoj na slovenskom trhu práce kľúčový význam. Najdynamickejší vývoj bol v ostatnej dekáde zaznamenaný v obchode, v odvetví nehnuteľností, prenájme a obch. činnostiach, taktiež vo verejnej správe a obrane. Pokles zamestnanosti v danom sektore v posledných rokoch zaznamenali odvetvia dopravy, pôšt a telekomunikácií a školstva;
- Sektor služieb za ostatné roky zvyšuje svoju dôležitosť v ekonomike SR, no k úrovni akú má v západných ekonomikách má ešte ďaleko. Znamená to, že v ďalších rokoch by **rast sektoru služieb v SR mal byť rýchlejší ako rast priemyslu**. Rast priemyslu by mal samozrejme ďalej pokračovať a je dôležité, aby sme mali naďalej silný a medzinárodne konkurencieschopný priemysel. No s jeho rozvojom bude ďalej pokračovať aj rozvoj služieb pre podniky a služieb pre domácnosti.